Anno 1852. N°. 579. Maandag 17 Mei.

DE NEDER- LANDER.

NIEUWE UTRECHTSCHE COURANT.

(ALGEMEEN STAATKUNDIG- NIEUWS- HANDELS- EN ADVERTENTIE-BLAD.)

Deze COURANT verschijnt dagelijks (behalve Zon- en Feestdagen). Abonnement per 3 maanden *f* 4,50; franco per Post *f* 5,00; afzonderlijke nommers *f* 0,10 Prijs der Advertentiën, van 1 tot 10 regels *f* 1,00; elke regel meer *f* 0,10; Zegelregt bij elke plaatsing *f* 0,35. Advertentiën, Bestellingen en Intezenden Stukken worden geadresseerd aan de Uitgevers ***Kemink en Zoon*** te Utrecht, ***M. Schooneveld en Zoon*** te Amsterdam, of ***H. C. Susan C. Hzn.*** te 's Gravenhage.

Zaturdag middag ten 2 ure.

UTRECHT, 15 Mei.

Wij bejammeren het dat, ten gevolge der onlangs genomen beslissing van de Tweede Kamer, de behandeling ook der *wederingekomen* voorstellen des Konings niet, waar ze afgebroken werd, kan worden hervat.

Omdat daaruit doorgaans een *reden* en ook een *voorwendsel* tot het *laten* liggen der meest belangrijke wetten zal worden ontleend.

Ook een *voorwendsel*.

Want, al is het zeker dat de behandeling eener wet niet kan ten einde worden gebragt, is het dikwerf voor het Gouvernement en voor de Natie wenschelijk, al is het slechts door een Verslag van hetgeen in de Afdeelingen plaats gehad heeft, met het oordeel der Volksvertegenwoordiging bekend te worden gemaakt.

Wie zal ontkennen dat dit nu met de voordragt op het *armbestuur*, althans wat haar *beginsel* betreft, het geval is?

De tersijdestelling ook van deze Wet zal, vreezen wij, bevestigen hetgeen onlangs gezegd werd; de uitlegging die men thans aan Art. 98 van de Grondwet geeft, zal te weeg brengen dat de tweede helft der zitting besteed worde om *niet te verrigten* hetgeen men welligt gedwongen zijn zou te *herdoen*.

Wij moeten, in verband met de beraadslaging welke dezer dagen over het *Reglement van Orde* werd gehouden, ook dit doen opmerken, de redenen welke thans voor het niet-behandelen der Wet op het *armbestuur* te berde worden gebragt, *zijn in strijd met de argumenten waarvan men zich ter verwerping van het amendement op Art* 129 *bediend heeft.*

Men zegt: door een aan de Regering vijandig verslag van de Kamer zou aan den *geheelen loop der behandeling* een anti-ministeriele rigting worden verleend. — Dit bezwaar heeft nu, daar het Verslag zonder gevolg blijft, geenerlei kracht meer.

Men zegt: vooral bij de aftreding van de helft der leden en bij de mogelijkheid eener aanmerkelijke verandering van personeel, moet de Kamer in September *vrij zijn.* — De Minister van Binnenlandsche Zaken heeft zelf gezegd, dat door de verwerping van het amendement voor de vrijheid van iedere volgende Vergadering, met betrekking tot de vorigen het best zou worden gezorgd.

Men zegt: de arbeid, die onafgedaan blijft, zal *geenerlei* nut hebben. — De Minister van Binnenlandsche Zaken, wiens rede blijkbaar grooten invloed op de Vergadering gehad heeft, wedersprak dit:

„Eene zaak, die tot eene zekere hoogte gebragt is in eene vorige vergadering, zal spoedig weder op dezelfde hoogte van behandeling zijn gebragt in de volgende vergadering, tenzij men opziet tegen de moeijelijkheid der zaak of belemmerd wordt door meer dringende aangelegenheden."

„De leden, die reeds in de vorige vergadering het ontwerp in de afdeelingen hebben onderzocht, zullen zeer spoedig gereed zijn met het bepalen van hunne meening, met het benoemen van een rapporteur, en het rapport zelf kan veel minder moeite baren, dan wanneer het ontwerp voor het eerst in de afdeelingen onderzocht wordt. Hetgeen in de vorige verganering begonnen was zal zich van zelf sluiten aan hetgeen zal worden gedaan in de volgende."

Lodewijk Napoleon is niet tot *Keizer der Franschen* geproclameerd.

Wat bewijst dit?

Dat hij, in de ten uitvoerlegging zijner plannen, met groote bedachtzaamheid te werk gaat.

Treffend is het woord in eene correspondentie uit Parijs:

„Nous habituons l'Europe à la *chose*, avant de lui signifier le *mot.*"

Men leest in de *Christian Times:*

„Wij verheugen ons zeer in de mededeeling van het volgende berigt, op de juistheid waarvan rekening kan worden gemaakt."

„Onze nieuwe Gezant te Parijs werd door den Prins President ten middagmaal genoodigd op *Zondag;* ter eerste en plegtige ontvangst van den Vertegenwoordiger van Engeland. Lord *Cowley* verontschuldigde zich, op grond dat hij niet gewoon was aan feestmalen op *Zondag* deel te nemen. Lodewijk Napoleon deed zijn eerbied voor deze handelwijze blijken door de uitnoodiging tegen *Maandag* te hernieuwen."

„Aangenaam is het ons eene bijzonderheid bekend te maken die beide partijen vereert, en een blijk levert dat Lord *Cowley* vertegenwoordiger is niet alleen der Engelsche regering, maar ook van den eerbied die in Engeland voor Goddelijke instellingen betoond wordt."

De Nieuwe Rotterdamsche Courant is bevreesd voor oppositie. Zij beweert (n°. 130) dat bij de keuze van een lid voor de Tweede Kamer de voornaamste vraag is of men het tegenwoordig ministerie wenscht te *behouden*; dan of men naar verandering haakt en beantwoordt die vraag van hare zijde met eene aanbeveling om mannen te kiezen, die het ministerie willen behouden.

De Courant is dus voor *behoudsmannen.* Vóór 1848 was het *behoud* een gruwel: men moest vooruit. Na 1848 is het *behoud* eene weldaad: de *jonge politieke instellingen eischen bevestiging.*

Wij begrijpen de teedere bezorgdheid der Courant voor het teedere plantje; maar verheugen ons dubbel dat de anti-revolutionaire politiek hare wortels dieper heeft liggen en tegen wind en stormen bestand is. Trouwens zij is eene nationale en christelijke politiek: geen fransch-theoretisch plantje dat kunstmatig moet worden opgekweekt.

Tot opwekking der kiezers, om aan *behoudsmannen* de voorkeur te geven, wordt eene lofspraak gehouden op het ministerie en het constitutionalisme *juist begrepen en juist toegepast.* Wij zullen die lofspraak niet opzettelijk nagaan, noch aantoonen dat de courant het ware constitutionalisme noch juist begrijpt, noch juist toepast en eigenlijk niets anders kent dan volkssouvereiniteit. Wij willen alleen mededeelen dat aan het constitutionalisme wordt toegeschreven, dat de *kapitalen* niet langer *achter slot en grendel worden bewaard* en vragen: of dit ook een argument oplevert, om het constitutionalisme (volgens de *Nieuwe Rotterdamsche Courant*) te regtvaardigen, wanneer het door eene rentebelasting de kapitalen, die achter slot en grendel bewaard worden, aantast of de sloten en grendels der diakonale-archieven openbreekt?

Van hare redenering komt de Courant op de leden der Kamer, die te Rotterdam gekozen zijn en somt de stemmingen dier leden op; niet om te bewijzen dat zij overeenkomstig Art. 82 volgens eed en geweten hebben gestemd, maar dat zij tegen de wetten zijn geweest, die zij in den geest der Courant hadden moeten aannemen en dat er gestemd hebben met de HH. *Groen, Mackay* en *van Lijnden.* Wij merken op 1°. dat meerdere leden met die drie of die drie met meerderen dezelfde stem uitbrengen: 2°. dat nergens gebleken is dat de beide leden uit Rotterdam op dezelfde gronden als de drie antirevolutionairen, stemden; dat zij in hetgeen aan de vrijzinnigen vooral ergernis geeft, met de anti-revolutionaire partij, eensgezind zijn. Uit gelijke stemming gelijke gronden op te maken is niet *juist begrepen*, en niet *juist toegepast.*

Wij achten ons niet geroepen om den Heer *Hoffman* persoonlijk te beoordeelen; noch zijne kunde in handelszaken te bewijzen; maar dit is ons uit de gevoerde debatten gebleken dat hij *de belangen van den handel vertegenwoordigt en behartigt.*

Ons doel is thans om de kiezers te Rotterdam te wijzen op het groote belang dat die stad, dat de handel, dat het vaderland er bij heeft om den handel in de Kamer te doen vertegenwoordigen. *Specialiteiten* zijn onmisbaar: zij zijn het vooral nu de materiele belangen meer op den voorgrond komen, nu in den handel de strijd tusschen vrijheid en bescherming levendiger wordt; nu uitbreiding van spoorlijnen de communicatie bevordert; nu handelsondernemingen vermeerderen; nu handelstraktaten gesloten worden; nu onze kolonien meer deelneming vinden.

Wij hebben geene personeele belangen op het oog, maar zouden het onverantwoordelijk vinden indien de tweede koopstad van het rijk zoogenaamde *vrijzinnige advokaten* boven *degelijke handelsmannen* verkoos. De invloed is niet gelegen in eene schoone rede, maar in het crediet dat kunde en ondervinding den leden inboezemen; het nut dat mannen die kennis van handelszaken hebben, moet niet alleen gezocht worden in de openbare zitting, maar ook en vooral in de sectie.

Mannen die vrije verkiezingen, gemeente en provinciale wetten in vrijzinnigen geest verdedigen, ontbreken in de Kamer niet; maar verdedigers der handelsbelangen mogen niet verminderd worden.

Wij dringen deze zaak met den meesten ernst aan en hopen en vertrouwen dat Rotterdam het belang der te doene keuze zal gevoelen en *de belangen van den handel aan mannen van den handel toevertrouwen.*

A—A.

Allezins juist is de opmerking van Dr. *de Jager*, dat, „ter oplossing van vraagstukken, als de vrijheid van onderwijs, de scheiding der scholen naar de gezindten, en dergelijke, de stemmen van ervaring en wetenschap eenig regt hebben van te worden gehoord."

Is dit regt door mij of mijne vrienden miskend?

Dr. *de Jager* schreef, met het oog op onze bijeenkomsten te Amsterdam:

„Indien *meesters in de regten, doctoren in de medicijnen en andere faculteiten, predikanten bij de afgescheidene en niet-afgescheidene gemeenten, ambtenaren, van hoogen en lagen rang, handelaars in verschillende artikelen, verwers, kaarsemakers* en andere *handwerkslieden,* zich de bevoegdheid toekennen, om over den toestand en de vereischten van het lager onderwijs, en over de geschiktheid van wie het geven, hun oordeel te vellen; dan zullen onderwijzers van beroep hunnen kring wel niet te buiten gaan, indien zij met bescheidenheid beoordeelen wat men van hen en hunne scholen in het openbaar zegt."

Dr. *de Jager* vergat dat van die bijeenkomsten *onderwijzers* niet uitgesloten zijn; dat predikanten en wetenschappelijk gevormde personen eenig regt hebben om een oordeel over den toestand van het lager onderwijs in het midden te brengen, en dat zoo bijv. verwers en handwerkslieden, *als zoodanig* hiertoe onbevoegd zijn, *elk Christen* kan en moet antwoord geven op de vraag: wordt er op de School eene *Christelijke* opvoeding, eene vorming *overeenkomstig Gods Woord* vereischt? kan voor de kinderen van een Protestant die het Evangelie waardeert, een onderwijs geschikt zijn, waarbij geweerd wordt al wat aan Roomschen of aan Israelieten ergernis geeft?

Voor de beoordeeling van dergelijke vragen wordt enkel eigen waardeering van de Heilige Schrift [illegible] de Zaligmakende waarheid vereischt.

En wat nu die punten betreft, wier beoordeeling niet onder het bereik van iedereen valt, de *praktische* kennis der onderwijzers is, ik stel dit gaarne op den voorgrond, ter beslissing van menig vraagpunt, vooral in de specialiteiten, onmisbaar. Doch ik vlei mij dat Dr. *de Jager*, de volgende opmerking beaämt.

„Wanneer het geldt, gelijk thans, de naleving van de Grondwet, de regten van Kerk en Staat, de Christelijke Volksopvoeding, de tegemoetkoming aan Godsdienstbezwaren, de gewetensvrijheid, daar moet de exceptie van niet-ontvankelijkheid tegen regtsgeleerden, staatslieden, godsdienstleeraars, *tegen al wie niet onderwijzer is of geweest is*, worden gewezen van de hand. Daarover behooren ook anderen te worden gehoord. Indien de beslissing aan eene vergadering *enkel van onderwijzers* wierd overgelaten, zou men dan tegen de werking van vooroordeelen, aan elken stand eigen, van gewoonte, van gehechtheid aan hetgeen men zelf opgebouwd en geroemd heeft, vrijgewaard zijn?"

Wanneer de door studie of praktijk bij uitnemendheid bevoegden bedoeld worden, vereenig ik mij volkomen met Dr. *de Jager*.

„De stemmen van *ervaring en wetenschap* moeten worden gehoord."

Ook, voeg ik er bij, *waar ze met ons niet overeenstemmen*.

En dan zal, nadat ze gehoord zijn, zoo men discussie verlangt, toetsing, en daarna zamenstemming of weêrspraak worden vereischt.

Zoodanig *hooren* wordt voorzeker bedoeld.

Nu heb ik, over de nadeelige strekking der vereeniging op de School van Christenen en Israelieten, van Protestanten en Roomschen, *de stemmen* doen opgaan, bijv. van *Guizot*, *Thiers*, en *Cousin*, van *Chalmers* en de Engelsche *Staatslieden*, van *Thiersch* en *Stahl*.

Aangenomen nu dat alle de tegenstanders der gemengde School hier te lande onder de klasse der onbevoegden worden gebragt, heeft het oordeel dezer niet onvermaarde vreemdelingen geenerlei waardij? waarom niet? omdat ze geen onderwijzersrang bezitten? of omdat het gevoelen alleen van hen die met U eensgezind zijn (van *O'Malley* welligt en van *Ramon de la Sagra*) opmerking verdient?

Waarom dan worden *deze* stemmen van *ervaring en wetenschap* niet *gehoord*?

Ook dit nog.

Dr. *de Jager*, al is er sedert 1838 in zijne denkbeelden wijziging gekomen, heeft niet kunnen goedkeuren

dat ouders die op eigen kosten eene meer positief-Christelijke opvoeding dan op de gemengde Scholen verlangen, maanden en jaren achtereen, gelijk vroeger te *'s Hage*, gelijk nu te *Goes*, door gewrongen interpretatie der bestaande verordeningen werden gekweld;

dat afwijzing plaats heeft, ook dewijl volgens Burgemeester en Wethouders, de openbare School *Christelijk genoeg* is;

dat het vasthouden aan de gemengde School telkens meer ter zijdestelling van hetgeen de Protestantsche Christen waardeert, te weeg gebragt heeft;

dat een *louter burgerlijk-maatschappelijk* onderrigt en een onderwijs *zonder opvoeding*, van Gouvernementswege, duidelijk genoeg als het kenmerkende opgegeven is der aanstaande wet.

Van waar dan dat ik, alleen in 1838, omtrent het weeren van den Bijbel uit de Scholen, Dr. *de Jager* tot bondgenoot gehad heb? dat hij jaren achtereen het stilzwijgen heeft bewaard? en dat, nu men op een stelselmatig weeren van *Christelijk beginsel* en van *opvoeding*, als op het *nec plus ultra* der nieuwerwetsche *paedagogie*, bedacht is, zijne polemiek uitsluitend wijs tegen ons (in menig opzigt met hem eensgezind) gerigt wordt?

GROEN VAN PRINSTERER.

De vraag is thans niet, zoo als *de Zutphensche Courant* schijnt te onderstellen (*de Nederlander* n° 575): wil men bij de aanstaande regeling van het onderwijs, de *Gezindheidsschool*?

De vraag is: kan men zich vereenigen met het denkbeeld dat in 1842 en in 1849 van Regeringswege op den voorgrond gesteld is, en waarin ook de tegenwoordige Minister van Binnenlandsche Zaken den grondslag van de wet zoekt, eene school welke voor *onderwijs* alleen, niet voor *opvoeding*, geschikt zij?

Gaarne evenwel deelen wij het geheele artikel der *Zutphensche Courant* meê.

—

„De *Nederlander* heeft ons (in zijn nummer van 29 April ll.) opgeroepen, om ons oordeel uit te spreken over de wijze, waarop de vraag over het schoolwezen aan de kiezers moest worden gesteld. Wij aarzelen geenszins aan die oproeping te voldoen, opdat men zien moge, dat wij de vorderingen, die wij aan de candidaten doen, openhartigheid in de beantwoording der twee meest gewigtige vragen van onzen tijd, voor ons zelven niet trachten te ontduiken."

„Overeenstemming tusschen de *Nederlander* en ons op het punt van onderwijs durven wij naauwelijks hopen, met hoe veel genoegen wij ook bemerkt hebben dat wij ons ten opzigte der Armenwet met hem en inderdaad met alle Protestantsche kerkgenootschappen van alle mogelijke schakeeringen, op denzelfden weg bevinden. Wat echter het onderwijs betreft wij gaan van te verschillende beginselen uit, dan dat het bijkans mogelijk zoude wezen, dat wij elkander ontmoetten. Wij zijn met hart en ziel de gemengde school toegedaan; de *Nederlander* wenscht gezindheids-scholen. Over dat verschil van beginselen zullen wij echter nu niet twisten; daarover is in de eerste plaats genoeg gezegd, en daarenboven zijn wij niet aanmatigend genoeg om te veronderstellen, dat weinige woorden van onzen kant, al waren zij ook met de kracht der diepste overtuiging gesproken, eenigen invloed zouden hebben op mannen als de heeren Groen van Prinsterer, Beets en anderen, die hunne beginselen wel niet zonder rijp en langdurig onderzoek zullen hebben aangenomen en daarop wel zullen blijven steunen als op eene rots. Maar wanneer de strijd over beginselen tot niets leidt, geheel anders is het daarentegen met het in practijk brengen dier beginselen. Wanneer het ons mogt gelukken, *de Nederlander* te overtuigen van de onuitvoerbaarheid van zijn plan, dan zijn wij eene groote schrede gevorderd, ook al mogt *de Nederlander* zijn plan in abstracto genomen als het beste beschouwen."

„Met het laatste voorstel van de *Nederlander* vangen wij aan. „Is ook dit (t. w. overeenkomst der gezindheden over algemeen christelijk onderwijs) ondenkbaar, dan louter burgerlijk-maatschappelijk onderrigt voor allen, zoodat Bijbellezing in afzonderlijke uren voor de Protestantsche scholieren plaats vindt." Wanneer men voor Bijbellezing, onderrigt in de Bijbelsche geschiedenis in de plaats stelt, dan is in dat voorstel niets, waarmede wij ons niet zouden vereenigen kunnen. De *Nederlander* geeft dus toe, dat er plaatsen zijn, waar de gemengde school wel *moet* behouden blijven. Daaronder behooren voorzeker in de eerste plaatst zoodanige minvermogende gemeenten ten platten lande, die met groote moeite *ééne* school kunnen onderhouden. Voor deze is de gemengde school eene volstrekte noodzakelijkheid, zij *kunnen* geene gezindheids-scholen oprigten, omdat zij ze niet kunnen betalen. Maar daar zijn menige gemeenten, althans in dit gewest, die noch onder de kleine noch onder de minvermogende kunnen worden gerangschikt, en toch geene gezindheidsscholen kunnen oprigten. Wij nemen tot voorbeeld het naburige Voorst, eene groote en welvarende gemeente; volgens het verslag der Gedeputeerde Staten dezer Provincie van 1850, bedroeg het getal Gereformeerden in de gemeente 5956, dat der Roomsch-Katholijken 1908. Volgens de verhouding der bevolking moesten dus drie vierden der scholen Protestantsch, één vierde R. K. zijn. Thans zijn er zes scholen te Voorst, Twello, Wilp, Gietel, Terwolde en Nijbroek. Welke van die scholen zal men nu Protestantsch, welke Katholiek verklaren? Stel eens dat de school van Nijbroek eene Katholieke school wordt. Welk eene verregaande onregtvaardigheid voor den Protestantschen huisvader aldaar, die verpligt wordt zijne kinderen naar het een uur ver gelegen Terwolde te zenden, wil hij hun onderwijs verschaffen. Maar niet minder groot is de hardheid voor den R. K. huisvader in Voorst. Te voren, op de gemengde school, konden zijne kinderen voldoend onderwijs ontvangen. Nu moeten zij drie uren ver gaan, 't is waar, hij heeft eene gezindheidsschool — een kostelijk voorregt — daar is maar één bezwaar tegen, dat hij er geen gebruik van maken kan. Zijne kinderen moeten in onwetendheid opgroeijen, de school toch, die naast zijne deur is, is eene Protestantsche gezindheidsschool. En men geloove niet, dat wij opzettelijk een voorbeeld hebben gekozen, dat onze zienswijze moest bewijzen. Wij zouden hier bijkans alle gemeenten van het platte land der Veluwe en der Graafschap kunnen opnoemen, die in hetzelfde geval verkeeren. Voor deze zijn de gezindheidsscholen eene volstrekte onmogelijkheid. Het is mogelijk dat het in sommige gemeenten in Zuid- en Noord-Holland, waar de menschen digter bij elkander wonen, anders is, maar althans voor een groot gedeelte der zoogenaamde landprovincien, zoude eene wet, die het oprigten van gezindheidsscholen voorschreef, zoo goed als niet geschreven zijn, want zij *konde* met den besten wil der wereld niet worden nageleefd."

„Maar, zegt *de Nederlander*, en hecht aan dit middel vrij wat meer dan aan het vorige: „Waar splitsing niet mogelijk is, dan proefneming welligt met overleg der gezindheden van een algemeen Christelijk onderwijs, aan hetgeen Roomschen en Protestanten gemeenschappelijk belijden ontleend." Ook die proefneming zal, vreezen wij, onuitvoerlijk blijken. Conferentien tusschen beide gezindheden over onderwerpen van geloof hebben toch nooit tot goede resultaten geleid. Men kwam met de meeste broederlijke gevoelens bij elkander en men scheidde met verkettering en verdoeming. Dit gebeurde somtijds bij beschaafde en voorzigtige mannen. En nu zoude het mogelijk zijn dat tusschen menschen bij wien het gevoel sterker spreekt dan de rede over zulke netelige onderwerpen, de vrede bewaard bleef! Maar wij geven dit al eens toe, hoe scherp en naauwlettend moest dan niet het toezigt op den onderwijzer zijn, dat hij zich geen haar breed van de getrokken grenslijn verwijderde! Beide gezindheden, en voornamelijk die, waartoe de onderwijzer niet behoorde, zouden inspecteurs moeten benoemen met het dagelijksch toezigt belast, en wat er dan van het schoolwezen zou worden, kan niet lang raadselachtig zijn!"

„Maar toch in sommige grootere steden, zoude het mogelijk zijn, gezindheidsscholen op te rigten. Wij gelooven dat zulks noch uit een financieel oogpunt, noch uit dat eener te wijd verstrooide bevolking tegen te spreken is. Maar daargelaten het vreemde om eene wet te maken, die niet overal van toepassing was, gelooven wij dat men op vele en zware hinderpalen zoude stuiten, welker bestaan men nu nog niet vermoedt. Zal de wet de gemeenten *dwingen* om in verhouding tot de verschillende godsdienstige gezindheden, gezindheidsscholen op te rigten? Wij twijfelen aan de grondwettigheid van een dergelijk voorschrift en zouden daarin den doodsnik van een der laatste overblijfselen der gemeentelijke zelfstandigheid begroeten. Zal de wet de oprigting dier scholen aan het oordeel der gemeentebesturen overlaten? Buiten twijfel zouden vele besturen daaraan met lofwaardige liberaliteit voldoen. Maar men vergunne ons, het voorbeeld aan te halen eener gemeente, waar de raad ten gevolge der nieuwe gemeentewet voor het eerst geheel uit Roomsch-Catholieken bestond. Het eerste werk van dien raad was de bezoldiging van den (Protestantschen) schoolmeester van de begrooting weg te laten. Gelukkig kwamen Gedeputeerde Staten tusschen beiden en beduiden den raad dat hij niet, zoo als hij tot dusver had geloofd, de volstrekte oppermagt bezat. De raad had hier onregt, maar wat zoude er gebeuren, wanneer Catholijke of Protestantsche onverdraagzaamheid (wij maken daarin volstrekt geen onderscheid) zich op de wet had kunnen beroepen?"

„Het eenige redmiddel uit alle moeijelijkheden is de gemengde school. De Grondwet kent daarbij, onder zekere waarborgen aan iedereen de vrijheid tot het geven van onderwijs toe. Van die bepaling kunnen de gezindheden gebruik maken en het betaamt den Staat, haar, wanneer zij op hare eigene kosten scholen willen oprigten, daarin volkomen vrijheid te laten. Maar het onderwijs dat van Staatswege gegeven wordt, behoort geene godsdienstige kleur hoegenaamd te hebben."

—

In verscheidene gewigtige punten komen wij met de *Zutphensche Courant* overeen.

Geen regeling der *kerkelijke liefdadigheid* bij de *wet*.

Vrijheid ter oprigting van *bijzondere scholen*.

Zoo niet Bijbellezing, Bijbelsche historie uit lezing van den Bijbel ontleend, voor de Protestantsche scholieren, waar de gemengde school hun het eene noodige onthoudt.

Maar *de Zutphensche Courant* blijft van gevoelen dat het onderwijs van Staatswege *geen godsdienstige kleur hoegenaamd* behoort te hebben.

Wij moeten doen opmerken, onder verwijzing naar hetgeen door ons en anderen zoo menigwerf in het midden gebragt werd,

Vooreerst, dat de bezwaren der *Zutphensche Courant*, welke dezerzijds niet worden ontkend, niet onoverkomelijk zijn;

dat ze, in elk geval niet tegen het beginsel, maar tegen de algemeene toepasselijkheid gelden; dat het goede, omdat het aan sommigen niet kan worden verleend, niet aan allen behoeft te worden ontzegd.

Ten anderen komen wij gaarne bij de *Zutphensche Courant* zelve in hooger beroep tegen haar uitspraak: „het eenige redmiddel *uit alle moeijelijkheden* is de gemengde school."

Meent *de Zutphensche Courant* dat de weêrzin in elke Gezindheid tegen de *gemengde* school ligt moet worden geteld?

Meent ze dat, bij de wettelijke regeling van het onderwijs, in geenerlei aanmerking komt de wensch, de behoefte, en het regt der Gezindheden waaruit de Natie is zamengesteld?

Is *de Zutphensche Courant* onbekend met het oordeel dat een der ijverigste voorstanders van de gemengde school, de hoogleeraar *Th. van Swinderen*, over een school met *negatieve eerbiediging van ieders Godsdientige begrippen* geveld heeft?

„Dan blijft er niets over dan een bloot weten-

schappelijk onderwijs, zonder vorming, zonder eenige opleiding tot maatschappelijke en Christelijke deugden, want tegen het laatste zouden zich de Joden verzetten, en in de Staatsscholen zal dus, — wordt het ontwerp zoo aangenomen — misschien nog de naam van God, maar zeker niet die van Christus mogen worden genoemd, om de Joden niet te ergeren, die nu ook regt zullen hebben, om gebruik te maken van de Staatsschool, ten minste niet de naam van Christus, als van zulk een verheven wezen, als de Christen daaraan hecht; en hetgeen in de schoolwetten van alle andere landen (zelfs in de Fransche wetten) als het eerste vak van onderwijs genoemd wordt, *het onderwijs in de Godsdienst*, dat zal in de Nederlandsche Staatsscholen voortaan verboden zijn. — Maar welk Nederlandsch Christen zal nu zijne kinderen naar zulke scholen willen zenden?"

Meent *de Zutphensche Courant* in goeden ernst dat wij door de gemende school *uit alle moeijelijkheden* worden gered?

BUITENLANDSCHE NIEUWSTIJDINGEN.

Amerika.

— De Amerikaansche paketboot *Arctic* heeft in Engeland tijdingen aangebragt uit New-York, loopende tot 1 Mei. De gewigtigste bij die gelegenheid ontvangen tijding is, dat eene nieuwe scheuring ontstaan is onder de whig-partij, ter zake der aanstaande verkiezing voor het presidentschap. Een deel der vertegenwoordigers van de whig-partij uit de noordelijke staten, die de kandidatuur van den generaal Scott het ijverigst ondersteunen, hebben zich niet willen verbinden om in hun programma de verdediging op te nemen van de maatregelen wegens de laatste overeenkomst tusschen de vrije Staten en de slavenhoudende Staten, en voornamelijk van de wet waarbij in het geheele gebied der Unie het opsporen van voortvlugtige slaven wordt toegestaan. Echter heeft slechts de minderheid dezer partij zich op eene zoo bepaalde wijze uitgelaten, en de kansen voor den heer Fillmore, om als kandidaat dezer partij te worden aangenomen, schijnen alzoo aanmerkelijk te zijn vermeerderd.

De democraten zijn het omtrent dezelfde questie nog niet eens. Deze partij zal waarschijnlijk den generaal Cass of Buchanan tot haren kandidaat verkiezen.

— Een der New-Yorksche handelsbladen berekent het geheele bedrag der Californische goudproductie in 1851, op grond van uit San Francisco ontvangen berigten; volgens een berigt beloopt het bedrag 82,376,147 dollars, volgens een ander slechts 70,692,709 dollars; een bedrag van 77,000,000 dollars zou, naar het bedoelde blad meent, de waarheid welligt vrij nabij komen.

Engeland.

In een vorig nummer is de aanneming gemeld van het voorstel van den heer Gladstone, om de voordragt der regering tot overdraging van het door twee steden verbeurde regt tot vervulling van vier plaatsen in het Parlement, niet in overweging te nemen. Uit de lijst der uitgebragte stemmen blijkt dat bij de stemming daarover een honderdtal leden van de ministeriele partij afwezig waren, hoewel het vooraf genoegzaam bekend was hoe de oppositie die voordragt bejegenen zoude. Hieruit maakt men op, dat het ministerie zelf den voorgestelden maatregel niet wilde doorzetten. De kanselier der schatkist zeide dan ook bij het indienen der voordragt, dat hij daartoe met tegenzin overging, daar zoodanig voorstel, bij den bestaanden naijver tusschen de steden en het platteland, eene langdurige en heftige discussie moest medebrengen; doch het gouvernement had zich daartoe niettemin bij het naderen der algemeene verkiezingen verpligt geacht.

— Men leest in de Engelsche dagbladen een uitgebreid berigt wegens de oprigting van eene naamlooze vennootschap tot land-aanwinst in Nederland, met een kapitaal van 6 millioen guldens, verdeeld in aandeelen van *f* 120. Onder de directeuren telt men in Nederland de HH. Toe Laer, te Amsterdam, van der Lek de Clercq, lid der Eerste Kamer, en Fransen van de Put, lid der Prov. Staten van Zeeland; secretaris te Londen de heer Nicholls. Het ontwerp strekt vooral om de platen en schorren langs de beide zijden van de Schelde, tusschen Bergen-op-Zoom en Antwerpen, in land te herscheppen. De magtiging daartoe is door Z. M. den Koning der Nederlanden voor 99 jaren verleend; het gewigt dezer onderneming is bereids door Keizer Napoleon erkend; de beroemde ingenieur hier te lande, Sir John Rennie, heeft dit plan onderzocht en goedgekeurd, hetwelk ook den bijval heeft verworven van den Hr. A. Greve, ingenieur van den waterstaat in Nederland en andere gezaghebbende mannen der wetenschap aldaar. Men rekent, dat reeds in dit jaar 4000 acres ter bebouwing zullen kunnen worden uitgegeven; in 1853 eene dergelijke uitgestrektheid langs Bergen-op-Zoom, en vervolgens 2500 acres 's jaars, tot de verwezenlijking van het geheele plan. De compagnie daartoe is bereids in volle werking en de noodige gelden tot het bekomen van octrooi zijn aan de Nederl. regering uitbetaald.

— De registers van het policie-kantoor te Londen, van 1851, bewijzen op nieuw dat verre de meeste misdadigers menschen zijn, wier opvoeding verwaarloosd is. Van de 72,397 personen, voor de regtbanken gebragt, konden 13,142 noch lezen noch schrijven; 55,783 konden alleen lezen, maar niet schrijven; 2974 konden lezen en schrijven, doch hunne opvoeding liet veel wenschen over. Van de 72,397 personen waren er slechts 548, die eene goede opvoeding hadden genoten, en van deze zijn er slechts 25 door het geregtshof veroordeeld.

Spanje.

Men houdt het er voor dat er weldra eene vereeniging zal plaats hebben tusschen de progressistische en gematigde partij. Toen dit vraagstuk, eenige weken geleden, in eene vergadering van de voornaamste leden dier partijen ter sprake kwam, werd het nemen eener beslissing uitgesteld onder voorwendsel dat de gelegenheid daartoe nog niet geschikt was. Nadat door de laatste daden des kabinets de grenzen tusschen de vrijheid en het absolutismus naauwkeurig zijn afgebakend, hebben beide partijen de overtuiging erlangd dat er thans van weerszijden over bezwaren van ondergeschikt belang moet worden heengestapt, om daardoor te trachten zoowel de constitutioneele instellingen als den troon te bewaren.

Italie.

Uit Florence wordt gemeld, dat de Groothertog den 8. dezer eene proclamatie heeft uitgevaardigd, waarbij de constitutie voor onvoldoende wordt verklaard en een besluit uitgevaardigd, bestaande uit 7 artikels, behelzende volkomen herstel van de souvereine magt; verantwoordelijkheid van het ministerie alleen aan den Koning; regterlijke organisatie volgens het stelsel van 1847; voorloopige regeling der gemeenten, met de noodige wijzigingen; een nieuwe drukperswet; ontbinding van de nationale garde (guardia civica); afscheiding van den raad van state van den ministerraad: een bijzondere wet zal zijn werkkring regelen. De constitutie van 15 Februarij 1848 is dus geheel opgeheven. Het officiële dagblad: de *Conservatore Costituzionale*, zal in 't vervolg den naam van *Corriere del Arno* voeren.

— In den Londenschen *Standard* leest men het volgende: „Brieven, uit Italie melden, dat een Engelschman, met name Eduard Murray, door de geheime vierschaar van den pauselijken Staatsraad te Rome is ter dood veroordeeld. Eenige te Rome verblijfhoudende landgenooten hebben zich zijne zaak met warmte aangetrokken, ten einde de voltrekking van het vonnis voor te komen."

Frankrijk.

De feesten te Parijs zijn geëindigd. Jl. Donderdag zou het groote kunstvuurwerk worden afgestoken. Woensdag avond heeft het groote banket van 800 couverts op de Tuileriën plaats gehad, gevolgd door eene dramatische voorstelling. Overigens is daarbij niets voorgevallen dat vermelding verdient. — Na den afloop van al deze feestelijkheden blijkt op nieuw hetgeen reeds bij den aanvang werd gezegd, dat zij geenszins een staatkundig karakter hebben gehad, zoo als men daaraan vooraf reeds had toegekend. Het Wetgevend Ligchaam heeft zich jl. Donderdag in de bureaux vereenigd tot voorloopig onderzoek van het budget van 1853 en de benoeming eener commissie van 21 leden, belast met de redactie van het rapport. Zoo men de geruchten daaromtrent, van eene goede zijde afkomstig, mag gelooven, zou het zich bevestigen dat sommige leden voornemens zijn om tegen zekere uitgaven krachtig hunne stem te verheffen.

De vereenigde afdeelingen van wetgeving en van binnenlandsche zaken van den staatsraad hebben een wetsontwerp onderzocht houdende zeer strenge bepalingen betrekkelijk het verblijf van vreemdelingen die geen vaste verblijfplaats hebben en geene genoegzame middelen van bestaan kunnen aanwijzen, te Parijs en te Lyon.

Men sprak eergisteren te Parijs nog veel over den brief van den graaf van Chambord. Men betwijfelt het nog steeds dat de massa der legitimistische partij zich aan de instructien, in dien brief vervat, zal onderwerpen. Deze partij beschouwt het onder de monarchie van 1830 gehouden gedrag, toen zij zich zooveel mogelijk buiten de publieke aangelegenheden hield, als een misslag, en zij wil dien misslag, zegt men, niet op nieuw begaan.

Ook hield men zich in politieke kringen onledig met den brief van generaal Changarnier aan den minister van oorlog, waarin hij den, van alle officieren des legers en van alle burgerlijke en regterlijke ambtenaren gevorderden eed weigert.

Voortdurend zijn geruchten in omloop omtrent ministeriële wijzigingen. Nu eens noemt men den heer de Morny, dan weder den heer de Thorigny als opvolger van den heer de Persigny als minister van binnenlandsche zaken; echter is daaromtrent nog niets besloten; zelfs niet de aftreding van laatstgenoemde.

Men spreekt meer dan ooit van het Keizerrijk, en acht het zeker dat alleen aan de vrees voor moeijelijkheden met het buitenland de verdaging van de aanneming van dien regeringsvorm is toe te schrijven. Naar gewoonlijk goed onderrigte personen verzekeren, zou deze vertraging werkelijk zijn toe te schrijven aan moeijelijkheden van voornoemden aard; tevens zou het niet onwaarschijnlijk zijn, dat de door de mogendheden geëischte waarborgen werden gegeven, en dat alsdan de herstelling van het Keizerrijk spoedig zou volgen.

— De *Constitutionnel* zegt, dat van des Aartsbisschops redevoering na de inzegening der adelaars, het hoofddenkbeeld is: „men mag alleen oorlogen met het doel om den vrede te veroveren." en dat hetzelfde principe ook de toespraak van den Prins-President beheerscht.

— Weder zijn de namen bekend geworden van eenige generale raden, die geweigerd hebben den eed af te leggen. Hetzelfde is geschied door de meeste leden van den gemeenteraad, den maire en zijne adjuncten, alsmede door eenige leden van de regtbank van koophandel van Alençon.

— De beroemde sterrekundige Arago, een der stichters van de republiek in 1848, had wegens bezwaar tegen den politieken eed zijn ontslag genomen als bestuurder van het aan de Parijsche hoogeschool verbonden observatorium. Hij heeft daarop van den minister van onderwijs kennis ontvangen, dat „de President op de algemeene verpligting tot het afleggen van den politieken eed, eene uitzondering wilde maken ten behoeve van eenen geleerde, wiens nasporingen Frankrijk tot roem strekken en wien zijn gouvernement het leven niet wil onaangenaam maken." De heer Arago had namelijk, in zijne aanvrage om ontslag, gezegd dat hij het observatorium, waarin hij nu bijna een halve eeuw had geleefd en hetwelk voor hem als een tweede vaderland geworden was, met smart zou verlaten.

— *Parijs*, 13 *Mei*. 3 pCt. gebleven 70.45: 4½ pCt. 100,00: 10 c. lager.

Duitschland.

Het is thans zeker dat de Pruissische regering het wetsontwerp op de organisatie van het pairschap vervat in de aan de tweede Kamer gerigte Koninklijke Boodschap, en door haar verworpen, heeft ingetrokken. De President van den raad heeft zulks aan de Eerste Kamer, welke zich weder met deze questie moest bezig houden, bekend gemaakt.

— Uit Frankfort schrijft men van den 13. dezer: Nadat de heer von Bismark Schönhausen, gevolmagtigde van Pruissen bij de Bondsvergadering, eergisteren uit Berlijn hier was teruggekeerd, is heden graaf von Thun, president der Bondsvergadering, naar Weenen vertrokken. Gedurende zijne afwezigheid zal de Pruissische gezant het voorzitterschap bekleeden.

— De Keizer van Rusland is den 12. dezer te Dresden aangekomen. — Uit Frankfort schrijft men, dat de Keizer van Rusland waarschijnlijk die stad niet zal bezoeken, maar zich onmiddellijk van Berlijn naar Warschau zal begeven.

— Volgens de laatste berigten uit München zijn de onderhandelingen, betrekkelijk de vorming van een nieuw kabinet, tot dusverre zonder gevolg geweest en zullen de tegenwoordige ministers waarschijnlijk in betrekking blijven.

— De gewezen Hohenzollernsche vorstendommen zijn thans mede tot de Duitsch-Oostenrijksche postvereeniging toegetreden.

STATEN-GENERAAL.

Gisteren is bij de Tweede-Kamer ingekomen eene missive van den heer Lotsy, die, uithoofde zijner benoeming tot burgemeester van Dordrecht, zijn ontslag neemt als lid der Kamer, en zijnen dank betuigt voor de welwillendheid, die hij van zijne voormalige medeleden en van den griffier heeft mogen ondervinden.

Zijn ingekomen 24 adressen, meerendeels betrekking hebbende tot het aanhangige wets-ontwerp nopens de regterlijke collegien. — Verzending aan de commissie voor de verzoekschriften, die, bij monde van den heer van Eck, verslag doet omtrent een aantal adressen over hetzelfde onderwerp. Deze stukken zullen ter griffie worden nedergelegd.

Daarna zijn de beraadslagingen voortgezet over het ontwerp van wet omtrent de zamenstelling der regterlijke magt en het beleid der justitie.

Z. Exc. de minister van Justitie heeft in eene

zeer uitgebreide redé het door hem voorgedragen stelsel verdedigd, en de bedenkingen beantwoord, die gedurende de gehouden discussien daartegen zijn ingebragt.

Nadat vervolgens nog de heeren Groen en van Eck het woord hadden gevoerd, tot bestrijding der voordragt, is de algemeene beraadslaging gesloten, en die over art. 1 geopend. De heeren *Sloet*, *Dirks* en *Meeussen* hebben alstoen kortelijk te kennen gegeven, waarom zij vóór art. 1 zouden stemmen, en de heeren Dullert, van Nispen, Kluit en van Voorst, waarom zij tegen dat art. hunne stem zouden uitbrengen.

Daarna is art. 1 *verworpen*, met 44 tegen 15 stemmen.

Voor hebben gestemd de heeren Taets, de Limpens, Zijlker, Oosting, Bots, de Poorter, Hoffman, Meeussen, Dirks, Sloet, Anemaet, Gouverneur, Reinders, Schiffer en v. Wijlick.

Tegen: de heeren van Goltstein, Huguenin, van Heiden Reinestein, v. Walchren, Westerhoff, Luijben, v. Nispen, Mackaij, v. Eck, van der Heijde, Groen, v. Voorst, ten Cate, v. Nierop, v. d. Veen, de Lom de Berg, v. Akerlaken, Hengst, Blussé, v. Lijnden, Godefroi, Kluit, Hugenholtz, Borret, Schooneveld, Wintgens, Dullert, Metman, Dommer, v. Hall, de Fremery, v. Zuylen, de Man, v. Doorn, Baud, Gevers, Bachiene, Stolte, Engelen, Heemskerk, de Moraaz, Jongstra, v. Hoëvell en Boreel.

Hierop heeft de minister verklaard, door den Koning gemagtigd te zijn, om het tegenwoordige ontwerp zoowel, als dat tot regeling van het regtsgebied, *intetrekken*.

De Kamer is daarna tot de volgenden dag gescheiden.

BINNENLANDSCHE NIEUWSTIJDINGEN.

Utrecht, 16 Mei.

— Bij Zr. Ms. besluit van 10 Mei, is benoemd tot procureur bij de arr.-regtbank te 's Gravenhage, mr. H. Reijers, thans proc. bij de regtbank te Hoorn.

— De baron Straterius, gedurende vele jaren bij de Nederlandsche legatie te Londen geattacheerd, is tot zaakgelastigde der Nederlanden bij de Hanzesteden en het Hof van Hannover benoemd.

— Men schrijft uit 's Gravenhage aan de *Amsterdamsche Courant:*

„Ofschoon de dagbladen dezer dagen gemeld hebben, dat de minister van marine zijne bijzondere tevredenheid betuigd heeft, over het aan de adelborsten gegeven onderwijs, hunne verpleging, tenue enz. bij gelegenheid van Z. Exc. onverwacht bezoek te Breda, zoo is alhier een gerucht in omloop daarmede geheel in strijd. Althans de commissie moet van gevoelen wezen, dat de adelborsten te Breda niet blijven kunnen, en dat, hoe korter hun verblijf aldaar nog duurt, hoe beter het voor die aanstaande zee-officieren zijn zal. Men verhaalt verder, dat de leden der commissie het evenwel geenszins eens zijn over de plaats, die gekozen behoort te worden. Eenstemmig zouden die leden van oordeel wezen, dat het Instituut van marine, op een zooveel mogelijk centraal punt behoort te worden gevestigd, waarmede de communicatie te allen tijde gemakkelijk is, en aan eene rivier in de nabijheid der zee of aan zee gelegen. De kosten welke die nieuwe vestiging zou na zich slepen, moeten bezwaar wezen, waarvoor de commissie tot nog is blijven staan."

— In de sitting van den raad der stad Rotterdam van den 16. dezer is, met 29 tegen 4 stemmen tot de instandhouding der kermis besloten. *Tegen* stemden de heeren mr. J. A. M. Bichon van Ysselmonde, mr. R. A. Mees, G. Obreen, en P. van der Dussen van Beeftingh.

— Men leest in *de Nieuwe Rotterdamsche Courant*, in een berigt uit Enschede, den 12 Mei:

In eene gisteren alhier gehoudene kiezersvergadering, is de heer van Hoëvell, met nagenoeg algemeene stemmen, verkozen tot kandidaat voor het lidmaatschap van de Tweede Kamer, waarvan de verkiezing in de volgende maand zal plaats hebben.

Vrij algemeen is men zeer voldaan over de houding welke de heer van Hoëvel in de kamer heeft aangenomen.

Men wenscht hier het ministerie Thorbecke te ondersteunen, en verlangt de belastingen, welke te veel de eerste levensbehoeften van de mindere klasse treffen en de nijverheid drukken te vervangen, door belastingen, welke meer naar het vermogen en het inkomen worden gedragen.

In dien geest heeft de aftredende afgevaardigde steeds gehandeld, en uit dien hoofde wordt zijne herkiezing allezins aanbevolen.

— Den 12. dezer heeft het genootschap *Tot zedelijke verbetering der gevangenen* zijne 28. algemeene vergadering te Amsterdam gehouden, onder voorzitting van den heer W. H. Warnsinck Bz., welke de werkzaamheden opende met eene rede over de handhaving van de beginselen van het genootschap. Uit het verslag, door den algemeenen secretaris, den heer A. A. Stuart, uitgebragt, blijkt zoowel de toenemende bloei, als de uitbreiding van den werkkring dezer instelling. Te Appingedam en te Amersfoort zijn nieuwe afdeelingen opgerigt. — Ondanks de vermeerdering der uitgaven, is de toestand der kas bemoedigend. Alleen voor school- en godsdienstig onderwijs wordt ruim *f* 5000 besteed.

— *Naarden*, 13 *Mei*. Men verneemt, dat binnen eenige dagen het garnizoen dezer vesting met eene compagnie van het 1. reg. Vesting-Artillerie zal worden versterkt. Deze garnizoens-vermeerdering is een gevolg van het nieuwe defensie-stelsel, waarbij bepaald is, dat onder anderen de vesting Coevorden verlaten wordt. De gemelde compagnie, zoo men zegt, onder bevel van den kapitein Kuhn, komt dan ook uit gezegde vesting met achterlating van een klein detachement, hetwelk daar blijft tot dat de vesting geheel van haar krijgsmaterieel zal ontruimd zijn.

— Den 10. dezer is te Middelburg eene *Maatschappij van verbeterde Meekrap-bereiding in Zeeland* met een maatschappelijk kapitaal van f 300,000 bij notariele acte, in afwachting van 's konings goedkeuring, tot stand gebragt. Haar doel is, om den meekrap-wortel op de meest doelmatige wijze tot handelsartikel te bewerken, met den daaraan verbonden handel.

Deze maatschappij zal nu in praktijk brengen de verbeterde meekrap-bereiding, overeenkomstig de beginselen der verhandeling van de heeren Verhagen en Bleekrode; waaraan de maatschappij van nijverheid te Haarlem in 1851 hare gouden medaille en premie heeft toegekend.

— Men verneemt, dat de Britsche Academie van kunsten, wetenschappen en nijverheid, te Londen, de heeren mr. P. Elias, kantonregter te Haarlem, en uitvinder der nieuwe kunst-magneten, Enschedé, lettergieter te Haarlem, en André Hohwü, vervaardiger van chronometers, te Amsterdam, tot hare leden heeft benoemd.

— *Breda*, 13 *Mei*. Heden is door de Arrondissements-Regtbank te Breda eene voordragt gedaan van candidaten voor de betrekking van griffier bij dezelve; als zoodanig zijn voorgedragen: Mr. J. van Mierlo, Mr. Ch. Beens en Mr. A. Pels Rijcken.

— *Gorinchem*, 13 *Mei*. Heden ochtend omstreeks vijf ure ontdekte men brand in eene boerderij onder Werkendam, bewoond door Antonij Duizer, welke spoedig zoodanig in hevigheid toenam, dat niet slechts dit huis met den geheelen inboedel, maar tevens twee schuren eene prooi der vlammen zijn geworden. De oorzaak van dit onheil is geheel onbekend. Het huis was tegen brandschade verzekerd, doch de inboedel niet.

— *Leyden*, 14 Mei. Heden promoveerde alhier privaat, in de regten, de heer A. J. Hoekwater, van Delft, na verdediging van een specimen juridicum inaugurale: *de Tutore honorario et de Tutore surrogato*.

— Tot herder en leeraar bij de Chr. afg. gemeente te Dokkum is beroepen Ds. E. Teunis, thans pred. op de Smilde, (prov. Drenthe).

Te Ezinge is beroepen Ds. Abels, van Ulrum.

Te Gameren, in den Bommelerwaard, is beroepen de Wel Eerw. Heer Ds. F. Penning, pred. te Weerthuizen en Uitwijk (N.-Brabant).

— Ds. S. H. Coldeweij, pred. te Borkulo (klass. Zutphen), heeft de beroeping naar Marum en Noordwijk aangenomen.

— Te Elburg (klass. Harderwijk) is beroepen Ds. J. C. de Vijver, pred. te Schoonrewoerd.

— Te Katwijk aan Zee (klass. Leyden) is beroepen Ds. J. C. de Vijver, pred. te Schoonrewoerd.

— Te Aarlanderveen (klass. Leyden) is beroepen Ds. L. J. van Rhijn, pred. te Chaam c. a.

— Ds. J. A. ten Bokkel Huininck heeft voor de beroeping naar Babyloniënbroek en den Hil (klass. Heusden) bedankt.

— Den 9. Mei werd Ds. J. P. de Keyzer te Arnhem, bevestigd door Ds. P. D. Schouw Santvoort, met eene leerrede over 1 Petr. IV : 10c; de bevestigde aanvaardde zijn dienstwerk sprekende naar aanleiding van Rom. I : 16a.

Den 2. Mei werd Ds. W. K. J. van Doorn, kand. tot de H. Dienst bij het *Prov.* Kerkb. van Gelderland, als herder en leeraar te Over- en Neder Asselt (klass. Nijmegen) bevestigd door Ds. J. Dorper, pred. te Alkmaar, met eene rede over Joh. XXI : 17b. De bevestigde aanvaardde zijne bediening met eene rede over Joh. XXI : 22b.

— Door het bestuur van den Ring van Alphen is in naam der Predikanten tot dezen Ring behoorende, een adres ingezonden bij de Tweede Kamer, bedenkingen inhoudende tegen het ontwerp van wet op het Armbestuur; ook zijn dergelijke adressen ingediend door de Kerkeraden der Gemeenten van Alphen, Benthuizen, Boskoop, Hazerswoude, Leiderdorp, Oudshoorn, Woubrugge, Zoeterwoude en Zwammerdam, allen tot dezen Ring behoorende.

— De Breede Kerkeraad der Nederduitsche Hervormde Gemeente te Zwolle heeft ook zijne adhaesie aan het adres van de algemeene Synodale Commissie der Nederlandsche Hervormde Kerk, tegen de geprojecteerde Armenwet, ingezonden aan de tweede Kamer der Staten Generaal.

— Ook door den Kerkeraad der Herv. Gemeente te Assen is een adres ingezonden aan de Tweede Kamer der Staten Generaal tegen de voorgedragen wet op het Armbestuur.

Prijzen der navolgende artikelen ter Utrechtsche markt, 15 Mei 1852.

Tarwe per mud.	f	8,75— 9,25
dito (rauw-arige) per mud	-	10,00—10,50
Rogge per mud	-	7,00— 7,50
Garst	-	5,80— 6,30
Boekweit per mud	-	6,40— 6,80
Haver per mud	-	3,40— 4,00
Groene Erwten per mud	-	8,50—11,50
Paardenboonen	-	6,50— 6,80
Duivenboonen	-	6,90— 7,10
Stolksche Kaas per 100 ned. ℔	-	25,00—35,00
Leidsche Kaas per 100 ned. ℔	-	20,00—24,00
Boter per ned. ℔	-	0,50— 0,70
Aardappelen per mud.	-	2,20— 2,50
Rundvleesch per ned. ℔	-	0,40— 0,45
Kalfsvleesch per ned. ℔	-	0,35— 0,70
Schapen- of Lamsvleesch per ned. ℔	-	0,30— 0,35
Varkensvleesch per ned. ℔	-	0,50— 0,55

Amsterdam, 14 Mei.

W.S. 2½ pCt.	61⅞, ¾	Oude Russen	106¼
Dito 3 pCt.	72¹¹⁄₁₆	Dito 4 pCt.	
Certific. 4 pCt.	92¾, ⅞	Dt. Stiegl. en C°.	
Am. Sijnd.	93¼	Metall. 5 pCt.	74¾, ⅝
Handelm.		Nieuwe Dito	86½
Rijn-Spoorw.		Dito 2½ pCt.	38¾
Holl. Spoorw.		Braz. v. 100 ℒ.	
Ardoins 5 pCt.		Mexik. 3 pCt.	
Spaans. 1 pCt.	21⅛, 20⅞	Dito Nieuwe	27¼, 26¾
Dito Coupons		Venez. 3½ pCt.	—
Dt. Buit. 3 pCt.		Dito Uitgest.	
Dt. Binn. 3 pCt.	42½	Peru 3 pCt.	
Frans. Uitgest.		Equador	
Passive	5⅛	Grenada 2 pCt.	20½
Bew. Sp. Coup.	2⅝, ⁹⁄₁₆	Dito Uitgest.	9, ⅛, 9
Port. te L. 5 pCt.	39¾, ⅞	Fr. Obl. 3 pCt.	65¾
Dito 4 pCt.	37½, ⅝	Poolsche 4 pCt.	
Denem. 5 pCt.		Amerik. Bankac.	4⅛

In Holl. fondsen was heden de omzet en variatie van weinig beteekenis.

Van vreemde effecten waren Russische, Oostenr. en Fransche nagenoeg onveranderd.

Spaansche, Mexik. en Zuid-Amerik. waren onder den invloed der lager afkomende koersen derzelve van Londen van gisteren tot verminderde prijzen verkrijgbaar.

Granenmarkt.

Poolsche Tarwe ter verzending en cons. ruim prijsh. In entr.: 130 ℔ witb. Pools. f 295 bij partij. In cons.: 130 ℔ -b. Pools. f 295, 127 ℔ r. Pools. f 278, beide bij partij.

Rogge hooger gehouden, doch niets in omgegaan.

Koolzaad dadelijk onveranderd; op het Najaar ½ ℒ lager; op 9 vat in Mei 58½ ℒ; Oct. en Nov. 55 ℒ.

Lynzaad zonder handel.

Raapolie dadelijk weder lager afgegeven, op levering iets flaauwer met weinig handel; 6/w. f 31; Vlieg. f 29½ a 30; Sept. f 31½; Oct. f 31¾, Nov. f 32, Dec. f 32½.

Lijnolie op 6/w. f 29½; Vlieg. f 28½.

Hennepolie op 6 w. f 38; Vlieg. f 37.

Gouden- en Zilveren Specien.

10-Gulden-stukken f 9.82½ à 9.87½; Ger. Ducaten f 5.55 à 5.65.; Eng. Souv. f 12.— à 12.10; Pistolen f 9.60 à 9.70; Louis d'Or f 10.90 à 11.—; St. van 20 fr. f 9.45 à 9.55; Piasters f 2.55 à 2.60; St. v. 5. fr. f 2.33 à 2.36; Brab. Kroonen f 2.65 à 2.70; Fransche Dito f 2.70 à 2.75; Pruis. Thaler f 1.73 à 1.76; Baren Goud en Specien à f 1442.60 per Ned. ℔ fijn f 12 à 12½ pCt.; Zilver 1000 tot 300 f 104.50 à 105.

Gedrukt en uitgegeven, te Utrecht,
bij KEMINK & ZOON.